

Vakuutusmeklari, riskienhallinta ja vakuutus

Pikaopas vakuutusasioiden hallintaan

Hannu Vanhatalo

MBA, VTS

Vakuutusmeklari

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Vakuutusmeklari
 - 2.1 Kuka voi toimia vakuutusmeklarina?
 - 2.2 Kenen asialla vakuutusmeklari liikkuu?
 - 2.3 Valtakirjalla osoitettu valtuutus
 - 2.4 Riippumaton asiantuntija
 - 2.5 Luvanvaraista toimintaa
 - 2.6 Yleinen ammattitaito ja huolellisuus
 - 2.7 Vakuutuksista annettavat tiedot
 - 2.8 Tasapuolinen analyysi
 - 2.9 Vaitiolovelvollisuus
 - 2.10 Yhteenveto
3. Riskienhallinta
 - 3.1 Mitä se on?
 - 3.2 Riskienhallinnan hyödyt
 - 3.3 Riskilajit
 - 3.4 Riskienhallintakeinot
 - 3.5 Vakutuukset
4. Lähteet

Johdanto

Tämän oppaan tarkoituksena on selvittää vakuutusmeklarin asemaa vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön ”välissä”. Kokemukseni mukaan suuri osa yritysasiakkaista ei tiedä mikä on vakuutusmeklari ja mitä vakuutusmeklari tekee tai miten vakuutusmeklarin palvelut toimivat. Tämän oppaan luettuasi sinulla on jonkinlainen käsitys vakuutusmeklarin työstä ja sen hyödyistä vakuutuksenottajan näkökulmasta.

Jäljempänä on käyty läpi vakuutusmeklarin toiminnan pääperiaatteita ja lakien (Vakuutusedustuslaki, Vakuutus sopimuslaki, jne.) säädöksiä vakuutusmeklaritoiminnan kannalta.

Lopussa raapaistaan vähän riskienhallinnan periaatteita ja riskienhallintakeinoja.

Vakuutusmeklari

Kuka voi toimia vakuutusmeklarina?

Vakuutusmeklari on luonnollinen- tai oikeushenkilö, joka harjoittaa vakuusedustusta **asiakkansa** kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella. Meklarin asiakas voi olla kuka tahansa, paitsi vakuutusyhtiö (poislukien jälleenvakuutusyhtiöt).

Kenen asialla vakuutusmeklari liikkuu?

Meklari toimii aina asiakkaansa toimeksiannosta. Meklarin on tehtävä asiakkaan kanssa kirjallinen toimeksiantosopimus. Toimeksiantosopimuksesta ilmenee mitä tehtäviä meklari asiakkaalle tekee, esim. riskien kartoittaminen ja vakuutustarpeen määrittelemine, vakuutusten kilpailuttaminen ja vertailu, vakuutus sopimusten hoitaminen, jne. Lisäksi sopimuksesta on käytävä ilmi vakuutusmeklarin palkkion määrä tai määräytymisperuste.

Valtakirjalla osoitettu valtuutus

Vakuutusyhtiöille vakuutusmeklari osoittaa asemansa asiakkaan edustajana valtakirjalla, joka on asiakkaan allekirjoittama valtuutus meklarille toimia tämän puolesta. Valtakirjan perusteella vakuutusyhtiö voi keskustella meklarin kanssa asiakkaan vakuutusasioista

vakuutuslainsäätäjän salassapitosääntöjen sitä estämättä.

Riippumaton asiantuntija

Meklari toimii siis välittäjänä asiakkaansa ja vakuutusyhtiön välillä, mutta on sopimussuhteessa näistä vain toiseen, eli asiakkaaseensa. Meklari ei saa olla työ-, asiamies- tai muussa sopimussuhteessa vakuutusyhtiöön. Lisäksi oikeushenkilöltä on kielletty omistukseen perustuva riippuvuus vakuutusyhtiöihin.

Vakuutusedustuslaissa siis edellytetään vakuutusmeklarilta riippumattomuutta vakuutusenantajista. Olennainen syy tähän on se, että vakuutukset ovat abstrakti tuote, joiden tunteminen edellyttää vakutuusehtoihin ja lainsäädäntöön perehtymistä. ”Normaalille” vakuutusentottajalle vakuutusten vertaileminen ja sen arvoiminen, miten hyvin jokin vakuutus täyttää hänen vakuutustarpeensa, on hyvin vaikeaa, usein jopa mahdotonta, ja asiantuntevammallekin hyvin vaikeaa.

Tiukalla riippumattomuusvaatimuksella lainsäätäjällä on halunnut varmistaa, että asiakas voi ilman erillistä selvitystä luottaa meklarin toimivan nimenomaan hänen hyväkseen. Tästä on asiakkaalle myös se etu, että vastuu meklaritoiminnan asianmukaisuuden varmistamisesta on toimintaa valvovan viranomaisen, Vakuutusvalvontaviraston, harteilla.

Luvanvaraista toimintaa

Vakuutusmeklaritoiminnan harjoittaminen edellyttää, että vakuutusmeklari on rekisteröity Vakuutusvalvontaviraston vakuusedustajarekisteriin. Rekisteröinnin edellytyksenä ovat luonnollisilla henkilöllä seuraavat seikat:

- Asuinpaikka on Suomessa
- Täysi-ikäinen
- Ei ole konkursissa
- Toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu
- Ei tuomioita ilmeistä sopimattomuutta osoittavista rikoksista
- Vakuutusmeklaritutkinnolla osoitettu ammattipätevyys
- Ei riippuvuussuhteita vakuutusyhtiöihin
- Vastuuvakuutus aiheuttamiensa taloudellisten vahinkojen korvaamiseksi (tai oikeushenkilön vastuuvakuutuksen piirissä)

Oikeushenkilöltä vaadittavat edellytykset:

- Merkitty kauppa- tai muuhun julkiseen rekisteriin
- Kotipaikka Suomessa
- Lain ja yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaan oikeus harjoittaa vakuusedustusta
- Ei ole konkurssissa
- Riittävästi johtohenkilöitä rekisteröity meklareiksi ja yksi nimetty vastaavaksi hoitajaksi
- Vähintään puole meklaritoimintaan osallistuvista rekisteröity meklareiksi
- Ei riippuvuussuhteita vakuutusyhtiöihin
- Vastuuvakuutus

Yleinen ammattitaito ja huolellisuus

Vakuutusedustuslaissa edellytetään, että vakuutusmeklarin on suoritettava tehtävänsä ammattitaitoisesti ja huolellisesti sekä noudatettava kaikessa toiminnassaan hyvää vakuutusmeklaritapaa. Erityisesti vakuutusmeklarin on toimeksiantosopimuksen mukaisessa laajuudessa selvitettävä asiakkaansa vakuutusturvan tarve ja tämän pohjalta tehtävä ehdotuksensa vakuutustarpeen kattamiseksi asiakkaan etujen vaatimalla tavalla.

Vakuutuksista annettavat tiedot

Vakuutusmeklarin on annettava asiakkaalle vakuutuksen valitsemiseksi tarpeelliset tiedot. Vakuutusehdoista on tarpeen selvittää mm. vakuutusturvan keskeinen sisältö, oleelliset rajoitukset, vakuutuksen irtisanomisoikeus, jne. Vakuutuslainsäädännön mukaan yllä mainittuja tietoja ei tarvitse antaa jos asiakas ei niitä halua. Asiakkaan pitää tällöin nimen omaan ilmoittaa ettei halua tietoja, pelkkä pyytämättä jättäminen ei tarkoita ettei tietoja haluta.

Tasapuolien analyysi

Vakuutusmeklari tekee asiakkaalle vakuutuksen valitsemiseksi tasapuolisen analyysin tarjolla olevista vakuutuksista. Tällä tarkoitetaan asiakkaan olosuhteet huomioon ottaen tehtyä vertailua markkinoilla tarjolla olevista asiakkaan tarpeet täyttävistä vakuutuksista ja vertailuun perustuvaa suositusta asiakkaan vakuutustarpeen täyttämiseksi. Tasapuolinen analyysi on

tehtävä ja annettava asiakkaalle ennen vakuutus-sopimuksen tekemistä.

Kuten jo mainittiin, ennen tasapuolisen analyysin tekemistä meklarin on otettava selvää asiakkaan olosuhteista. On otettava selvää ainakin olemassa olevasta vakuutuskannasta ja vakuutustarpeesta. Vakuutustarpeen selvittäminen edellyttää ainakin jonkin tasoista riskikartoitusta. Meklari voi ammattitaitonsa perusteella arvioida miten vakuutustarve tulisi kattaa, tai kannattaako kyseisiä riskejä ylipäättään vakuuttaa.

Vaitiolovelvollisuus

Vakuutusedustuslaissa säädetään vakutusmeklarin vaitiolovelvollisuudesta, jonka piiriin kuuluvat asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevat seikat ja liike- tai ammattisalaisuudet. Tietoja ei siis saa ilmaista sivullisille. Sivullisia ovat paitsi kaikki vakuutusedustusta harjoittavan yrityksen ulkopuoliset tahot, myös myös ko. meklari-yrityksessä henkilöt, jotka eivät tarvitse kyseistä tietoa tehtäviensä hoitamisessa.

Yhteenveto

Vakuutusmeklarin on siis toimittava aina asiakkaansa eli päämiehensä etujen mukaisesti ja oltava vakuutusyhtiöistä riippumaton. Toimeksianto pitää hoitaa ammattitaitoisesti ja huolellisesti sekä hyvää meklaritapaa noudattaen.

Vakuutusmeklari ei siis myy vakuutuksia, vaan ostaa asiakkaalleen vakuutusturvaa tämän tarpeiden mukaisesti. Vakuutusmeklari ei myöskään ole vakuutusyhtiö. Vakuutussopimus solmitaan aina vakuutusyhtiön ja asiakkaan välillä.

Jos palkkaat meklarin, vanha vakuutusturvasi ei muutu sisällöltään mitenkään sen johdosta, ei myöskään meklarin hankkimat vakuutukset silloin kun lopetat yhteistyön meklarin kanssa. Ainoastaan vakuutusyhtiöiden myöntämät meklarialennukset joko alentavat vakuutuksesi hintaa tai niiden posituminen korottaa vakuutuksen hintaa silloin kun luovut meklarista.

Riskienhallinta

Mitä se on?

Riskienhallinta on riskejä koskevien päätösten tekemistä ja toimeenpanoa. Riskienhallinnan osa-alueet ovat.

- Riskien tunnistaminen
- Riskien arviointi
- päätösten tekeminen
- päätösten toimeenpano

Riskienhallinnan tehtävänä hallita riskinotto ja sen seurannaisvaikutukset, ei välttää riskinottamista. Kyse on siis siitä, että tiedetään mitä tehdään ja varmistutaan siitä, että yllätysten määrä olisi mahdollisimman vähäinen.

PK yrityksissä riskienhallinta on erityisen tärkeää, sillä

niiden riskinkantokyky on usein heikko, riskienhallintaan ei monesti kiinnitetä paljoakaan huomiota, yrityksessä ei ole tarvittavaa osaamista, jne. PK yrityksen kannattaa siis hankkia riskienhallinnan osaamista yrityksen ulkopuolelta, sillä ilman sitä riskienhallinta kaatuu yleensä toimitusjohtajan vastuulle.

Riskienhallinnan hyödyt

Riskienhallinta auttaa suojaamaan yritystä ja sen tulosta. Se on systemaattinen keino estää vahinkojen sattuminen ja minimoida vahingon vaikutukset. Riskienhallinnan hyöty yritykselle on sen turvallisuuden ja toimintavarmuuden lisääntyminen.

Riskilajit

Yritystä voi kohdata 1) vahinkoriski (voidaan vakuuttaa), tai 2) liikeriski (ei voida vakuuttaa, vaan niihin varaudutaan lähinnä strategisella suunnittelulla).

Vahinkoriskejä voivat olla esimerkiksi:

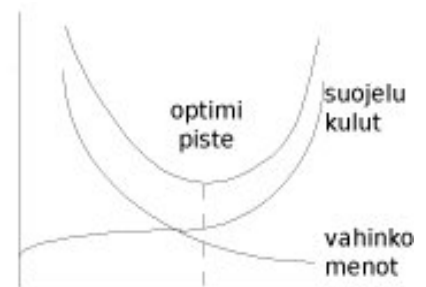
- Henkilöriskit
- Omaisuusriskit
- Toiminnan riskit (esim. vastuut)
- Tietoriskit

Riskienhallintakeinot

Riskienhallinta on jatkuva prosessi. Ns. kerralla kuntoon ajattelu ei yleensä johda hyvään lopputulokseen, vaan riskienhallintaa on tehtävä jatkuvasti, päivittäisessä toiminnassa.

Perinteisesti riskienhallinnan peruselementteinä pidetään riskien arviointia, kontrollointia ja rahoitusta. Yleisimpiä riskienhallintakeinoja ovat:

- Riskin välttämien
- Riskin pienentäminen
- Riskin jakaminen
- Riskin siirtäminen
- Riskin ottaminen

Riskienhallintakeinona vakuuttaminen, eli riskin siirtäminen, on vain yksi keino muiden joukossa. PK yritykselle se voi usein olla ainoa varteenotettava keino.

Vakuutukset

Järkevästi toimivassa yrityksessä erilaiset vakuutukset kuuluvat luonnostaan yrityksen riskienhallinnan avulla toteutettavaan suojajärjestelmään. Osa on lakisääteisiä, osa taas vapaaehtoisesti otettavissa.

Yrityksen vapaaehtoisten vakuutusten osalta päätöksenteko on haastava tehtävä, ja vaikeutuu kaiken aikaa vakuutusyhtiöiden erilaistaessa tuotteitaan. Joudutaan arvioimaan, kannattaako riski ylipäättään vakuuttaa ollenkaan ja millainen vakuutus tuote parhaiten

soveltuu yrityksen tarpeisiin. Erilaisten riskien ja niiden suojaksi kehitettyjen vakuutusten kirjo on huomattava, mikä hankaloittaa päätöksentekoa ja vaikeuttaa vakuutusten vertailtavuutta.

Keskeisiä vakuuttamiseen liittyviä kysymyksiä ovat mm.

- Maksaako yritys kilpailijoitaan enemmän vakuutusmaksuja?
- Onko merkittävä osa vakuutuskelpoisista riskeistä yrityksen omalla vastuulla?
- Onko yritys pystynyt hankkimaan vakuutuksensa edullisemmin kuin kilpailijansa?
- Ovatko vakuutusmaksut pysyneet kauan samalla tasolla?
- Millä keinoin yrityksen vakuutusmaksuja voidaan alentaa?

Näissä ja monissa muissa riskienhallinnan asioissa vakuutusmeklarista on korvaamaton apu PK yrityksille, ajan säästönä, rahan säästönä, turvallisuuden paranemisena, jne.

Riskcraft Oy
Soukankuja 2 B
02360 ESPOO

Puh. 0440 200 627
Fax. 09 8133 323
Email: info@riskcraft.fi

Lähteet

Juvonen, Korhonen, Ojala, Salonen, Vuori, Yrityksen riskienhallinta, 2005, Suomen Vakuutusalan Koulutus ja Kustannus Oy

Lehtipuro, Luukkonen, Mäntyniemi, Vakuutuslainsäädäntö, 2004, Suomen Vakuutusalan Koulutus ja Kustannus Oy

Määttä, Forsman, Vakuusedustus, 2005, Suomen Vakuutusalan Koulutus ja Kustannus Oy

Suominen, Riskienhallinta, 2001, WSOY